

LIFE14 CAP/HU/000010 - LIFECapHUN

Kedves LIFE Pályázó! Kedves LIFE Érdeklődő!

Ön a LIFE Klímapolitikai Csoport 2018. évi „**II. LIFE CLIMA Kisokos**” tájékoztatóját olvassa. Másfél hónap telt el, amióta legutóbb kerestük.

Az Európai Unió környezetvédelmi és éghajlat-politikai programja (LIFE) immár 26 éve járul hozzá az uniós környezet-, természet- és éghajlatvédelmi célkitűzések hatékonyabb megvalósításához. A LIFE program égisze alatt 2014-ben - az Európai Uniónak az éghajlatváltozással szembeni nemzetközi összefogásban betöltött vezető szerepéhez alkalmazkodva - létrejött a **LIFE Éghajlat-politika alprogram**, amelynek célja az éghajlatváltozás mérséklését, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást, valamint az éghajlat-politikai irányítást és tájékoztatást megvalósító *kísérleti, demonstrációs, bevált gyakorlati*, valamint *tájékoztató-tudatosságnövelő* projektek támogatása.

A hazai pályázatok mennyiség- és minőségbeli gyarapításának céljával 2016 januárjában a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Klímapolitikai Főosztályán alakult meg négyfős **LIFE Klímapolitikai Csoportunk** ('*LIFE Climate Team*', a továbbiakban: **LCT**). Célunk már a kezdetektől fogva a magyar pályázók és az Európai Bizottság Kkv-ügyi Végrehajtó Ügynöksége (EASME) közötti hídszerep betöltése, ezáltal elősegítve a hazai pályázatok sikerességét.

A helpdesk kapcsolattartáson túl a projektkoncepcióval rendelkező érdeklődők számára lehetőséget biztosítunk a csapattal történő személyes egyeztetésekre is; ezen kívül partnerszervezeteinkkel – a Földművelésügyi Minisztériummal és a Magyar Fejlesztési Központtal - együttműködésben *információs napokat, tematikus szakmai tréningeket*, valamint *pályázatíró és projektmenedzsment workshopokat* szervezünk a jelenlegi és jövőbeni LIFE pályázók számára. A szakmai segítségnyújtáson túl a 2018. évtől kezdődően a LIFE éghajlat-politikai pályázatot benyújtó hazai szervezeteknek az LCT közvetítésével lehetőségük nyílik *nemzeti önerő-támogatás* igénylésére is.

Közeledik az április, az egyik legfontosabb hónap a LIFE szempontjából: ekkor – a hónap közepén- várható a 2018. évi pályázati kiírás megjelenése. A LIFE Klímapolitikai Csoport célja, hogy minél előbb felkészítse a potenciális pályázókat a pályázati anyag megírására és a beadására. Ezért kezdtünk bele a Kisokosok készítésébe, és második kiadványunk is ezt a célt szolgálja. Reméljük, hogy számos homályos kérdést sikerül egyértelműen megvilágítanunk, valamint jó példákkal szolgálunk. Ha mégis további kérdései volnának, akkor jöjjön el az április 10-én megrendezésre kerülő *VII. LIFE Klímapolitikai Tréningünkre*, ahol személyesen is találkozhat az LCT tagjaival és válaszokat kaphat a pályázással kapcsolatban felmerülő kérdéseire.

LIFE14 CAP/HU/000010 - LIFECapHUN

II. LIFE CLIMA Kisokosunkban az alábbi kérdéseire adunk választ:

- Melyek a LIFE 2018-2020-as munkaprogram legfontosabb újításai éghajlat-politikai szempontból?
- Hogyan alakulnak a LIFE Éghajlat-politika alprogram kiemelt területeinek prioritásai és a támogatási összegek 2018-ban?
- Melyek voltak a magyar LIFE pályázók részéről leggyakrabban felmerülő kérdések az elmúlt 2 hónapban és mik ezekre a válaszok?
- Miről lesz szó a VII. LIFE Klímapolitikai Tréningen és hol tudok regisztrálni az eseményre?
- Milyen tanulságokkal szolgált a magyar LIFE csapat és a pályázók számára a 2018. február 1. és 2. között Zágrábban megrendezett LIFE nemzeti kapcsolattartói találkozó és információs nap?
- Milyen menetrendet érdemes követnem, ha 2018 szeptemberében LIFE pályázatot szeretnék benyújtani?
- Milyen eseményeken bővíthetem a LIFE pályázatokkal kapcsolatos tudásomat?
- Hogyan léphetek kapcsolatba a LIFE Klímapolitikai Csapattal?

Sikeres LIFE projektmenedzserek tapasztalatai alapján egy minőségi pályázati anyag összeállításához ebben a programban *legalább 5-6 hónapra* van szükség. A mi célunk pedig természetesen az, hogy egy napon Önből is sikeres LIFE projektgazda váljék. Ennek megfelelően a pályázatírás – és annak első (információgyűjtő, ötletelő, partnerkereső) szakasza – az Ön számára MOST kezdődik el!

Reméljük Ön is velünk tart ezen az új kihívásokkal és tanulságokkal teli csodálatos utazáson, amelynek célállomása reményeink szerint az Ön nyertes éghajlat-politikai projektje, amellyel hozzájárul egy élhetőbb, zöldebb jövőhöz!

Üdvözlettel:

A LIFE Klímapolitikai Csapat

LIFE14 CAP/HU/000010 - LIFECapHUN

I. A LIFE 2018-2020-AS IDŐSZAKRA VONATKOZÓ TÖBBÉVES MUNKAPROGRAMJA – változások a 2018. évtől!

Az Európai Bizottság 2018/210. sz. Végrehajtási Határozatában rendelkezik a LIFE program 2018-2020-as időszakra vonatkozó többéves munkaprogramjának elfogadásáról. A munkaprogram az Európai Unió Hivatalos Lapjában kihirdetésre került az EU valamennyi hivatalos nyelvén, az alábbi [LINK](#)-re kattintva elérhető.

Az Éghajlat-politika alprogramot (is) érintő legfőbb változások

1. Csökkenő támogatásintenzitás

Az Európai Parlament és a Tanács 1293/2013/EU rendelet ([LIFE rendelet](#)) 20. cikkének értelmében a 2018-2020-as időszakban az uniós társfinanszírozás aránya minden éghajlat-politikai projekt esetében *legfeljebb 55%*. Ezen rendelkezést természetesen a munkaprogram szövege is átvette.

2. Egyszerűsített jelentéstételi eljárás

A 2018-2020-as időszak vonatkozásában az Európai Bizottság a LIFE projektek félidei, előrehaladási és zárójelentéseinek egyszerűsödését, a jelentéstétel részleges digitalizációját ígérte, habár erre a 2018-2020-as munkaprogram szövegszerűen nem tér ki.

3. Kibővült az éghajlat-politikában támogatható tevékenységek köre

„Policy update”: a LIFE Éghajlat-politika (a továbbiakban: CLIMA) alprogram folyamatosan törekszik lépést tartani az uniós és nemzetközi klímapolitika aktualitásaival, ily módon az új munkaprogram már hangsúlyozza annak fontosságát, hogy a LIFE éghajlat-politikai projektek hozzájáruljanak többek között a 2015-ben elfogadott [Párizsi Megállapodás](#) és a 2016-ban elfogadott, a fluortartalmú üvegházhatású gázok kibocsátását szabályozó [montreali jegyzőkönyv kigali módosításának](#) célkitűzéseire.

Többéves prioritási témák: a LIFE CLIMA alprogramban már annak 2014-es indulása óta voltak az adott pályázati év vonatkozásában az Európai Bizottság által meghatározott ún. „**éves prioritások**”, melyeket az éves pályázati kiírás rögzített. (A 2018. évben a kiírás megjelenése a Bizottság előrejelzése alapján április közepére várható). Mindazonáltal a 2018-2020-as munkaprogram az éghajlat-politikai pályázati témák

LIFE14 CAP/HU/000010 - LIFECapHUN

kiszámíthatóság javításának céljával ún. „**többéves prioritási témákat**” is rögzített, amelyet a munkaprogram 4. fejezete (*Az általános célkitűzések összekapcsolása az Éghajlat-politika alprogram keretében nyújtott tevékenységi támogatással*) az alábbiakban rögzít:

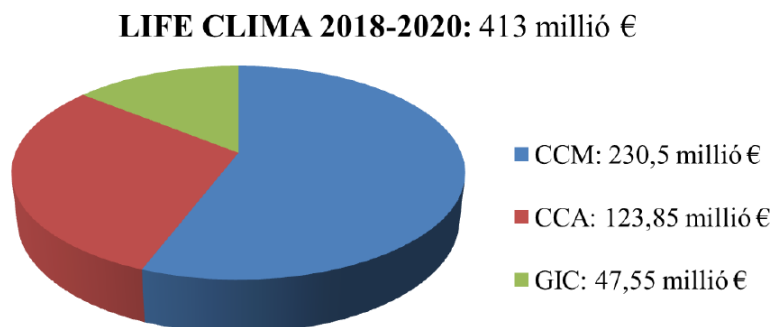
Az Éghajlatváltozás mérséklése (CCM)	Alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz (CCA)	Éghajlat-politikai irányítás és tájékoztatás (GIC)
Többéves prioritások 2018-2020 - A tagállamok és a regionális/helyi hatóságok erőfeszítései az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére az alábbi ágazatokban: szállítás és tüzelőanyagok, mezőgazdaság, építőipar, földhasználat, a földhasználat megváltoztatása és erdőgazdálkodás;- Az üvegházhatásúgáz-kibocsátás elszámolásának és az éghajlatváltozás mérséklésének a földhasználati ágazatban történő kidolgozása és végrehajtása;- Olyan területgazdálkodási gyakorlatok kifejlesztése, amelyek hatást gyakorolnak a kibocsátásokra és a kibocsátások megszüntetésére;- A kibocsátás-kereskedelmi rendszer és az energiaigényes és nagy üvegházhatásúgáz-kibocsátású ipari termelés működését javító fellépések;- Fluortartalmú gázok és ózonkárosító anyagok kibocsátásának csökkentése- Az üvegházhatású gázok hatósági ellenőrzése és jelentéstétel	Többéves prioritások 2018-2020 - Városi alkalmazkodás és földhasználati tervezés- Infrastruktúra alkalmazkodóképessége- Fenntartható vízgazdálkodás, árvíz- és partkezelés- A mezőgazdasági, erdészeti és idegenforgalmi ágazat alkalmazkodóképessége- Az EU legkülső régióinak támogatása: az extrém időjárási eseményekre való felkészültség, különösen a part területeken	Többéves prioritások 2018-2020 - Nemzeti 2030-as és/vagy 2050-es klíma és energiapolitikai stratégiák kialakítása- A viselkedésbeli változás ösztönzése, hatékonyabb kibocsátáscsökkentési és erőforrás-hatékonysági fellépések az egyes ágazatokban- Az uniós kibocsátás-kereskedelmi rendszer működésének hatósági értékelése- Kapacitásépítés, a tudatosság növelése a végfelhasználók körében és a fluortartalmú gázokat tartalmazó berendezések értékesítési láncában- Az éghajlat-politika nyomon követése, értékelése és utólagos értékelése- Bevált gyakorlatok és tudatosságnövelő tevékenységek

LIFE14 CAP/HU/000010 - LIFECapHUN

4. Hangsúlyosabb a mitigációs terület támogatottsága

A LIFE programon belül a CLIMA alprogram teljes költségvetése a 2018-2020-as időszakban a hagyományos pályázatok tekintetében 413 millió euró. Ennek megoszlása a 3 kiemelt terület között az alábbiak szerint alakul:

A programot koordináló EASME – az Európai Bizottság Kkv-ügyi Végrehajtó Ügynökségének - magyarázata szerint ennek oka egyrészt a mitigációs (CCM) pályázatok magasabb szakmai színvonala és könnyebben számszerűsíthető éghajlati előnyei, valamint az, hogy a korábbi munkaprogram-időszakban az adaptációs (CCA) pályázatokra különítettek el magasabb támogatási összeget.

Ezen túlmenően a LIFE programon belül a 2017. évtől kezdődően az EASME ösztönzi az ún. **piacközeli (close-to-market; C2M) pályázatok** benyújtását és végrehajtását, amely a CLIMA alprogramon belül leginkább a mitigációs területen valósítható meg. Az ilyen pályázatokat a legjobb elérhető technológiákra kell alapozni, és céljuknak az ipari és kereskedelmi technológiai érettségi szint elérésének kell lennie. Az ipari és kereskedelmi alkalmazás megkezdődhet már a LIFE projekt időtartama alatt is; azt hiteles üzleti stratégiának kell támogatnia, amely magában foglalhatja például *üzleti modell kidolgozását, valamint befektetési és piaci elemzéseket*. Az ilyen pályázatoknak részletes megismételhetőségi és átültethetőségi stratégiát kell tartalmazniuk a hozzájuk tartozó tevékenységekkel és a megvalósítandó eredményekkel együtt. A hiteles üzleti terv, valamint a megismételhetőségi és átültethetőségi terv kidolgozása a piacközeli projektek kötelező megvalósítandó eredményei közé tartozik.

Példa sikeres piacközeli LIFE projektekre: [LIFE DYEMOND SOLAR](#); [LIFE PLA4COFFEE](#)

5. Megváltozott pályázatértékelési szempontok

Értékelési szempont	Minimálisan elfogadható pontszám	Maximum pontszám
1. Technikai koherencia és minőség	10	20
2. Pénzügyi koherencia és minőség	10	20
3. ÚJ! Az Éghajlat-politika Alprogramnak a LIFE rendeletben meghatározott célkitűzéseire való hozzájárulás mértéke és minősége	10	20
4. ÚJ! Fenntarthatóság (folytonosság, átültetés, megismétlés)	8	15
Minimum kötelező pontszám	50	-
Bónuszpontok: Uniós hozzáadott érték, Párizsi Megállapodáshoz való hozzájárulás		
5.a. Hozzájárulás a 2018-2020-as munkaprogram 4. fejezetében részletezett éghajlat-politikai célokhoz	-	5
5.b. A LIFE CLIMA éves prioritásaihoz való hozzájárulás	-	5
6. Szinergiák és transznacionalitás	-	15
Összesen		100

Egyes kötelező értékelési elemek magyarázata:

- **Technikai (szakmai) koherencia és minőség:**
 - Kiinduló helyzet részletes bemutatása
 - Célcsoportok és stakeholderek meghatározása (egyértelmű elköteleződés a projekt iránt);
 - Célkitűzések meghatározása és rangsorolása (fő célok és részcélok),
 - Időbeli ütemezés
 - Mérhető indikátorok
 - A projektakciók hatásainak előrevetítése mérhető indikátorok segítségével – rövid-, közép és hosszú távú hatások.
- **Pénzügyi koherencia és minőség:**
 - Költségvetés arányos eloszlása akciónként és partnerenként
 - Külön keret a projekteredmények fenntartására
- **A LIFE CLIMA Alprogram célkitűzéseire való hozzájárulás**
 - LIFE rendelet 14., 15., 16. cikk
 - Itt is számszerű célkitűzések szükségesek
- **Fenntarthatóság (folytonosság, megismétlés, átültetés)**
 - Már nem elegendő, ha a tervezett akciók magukban hordozzák a megismételhetőség lehetőségét
 - Konkrét megismétlési, átültetési akciók szükségesek már a projektidő alatt

Egyes bónuszpontot érő értékelési elemek magyarázata:

- **Hozzájárulás a LIFE éves és többéves prioritásaihoz:**
 - Éves prioritások: a Bizottság éves kiírásaiban;
 - többéves prioritások: a 2018-2020-as LIFE munkaprogram 4. fejezetében (ld. I/3. pont).
- **Szinergiák és transznacionalitás:**
 - Szinergiák (11 pont)
 - Többcélúság (8 pont)
 - Zöld közbeszerzés (1 pont)
 - Ökocímkezés (1 pont)
 - Uniós kutatási eredmények átvétele (1 pont)
 - Transznacionalitás (4 pont)

LIFE14 CAP/HU/000010 - LIFECapHUN

II. GYAKRAN ISMÉTELT KÉRDÉSEK AZ ELMÚLT PÁR HÓNAPBÓL

Mekkora az átlagos projektmérete a LIFE pályázatoknak?

- 1 - 5 partner; 1-3 M EUR összköltségvetés, EU hozzájárulás: 500 000 – 1,5 millió EUR

Meddig tart átlagosan egy LIFE projekt?

- Átlagos időtartam: 2-5 év

Milyen arányban finanszírozza az EU a pályázatokat?

- EU társfinanszírozási arány: maximum 55%; egyes természetvédelmi pályázatok esetében maximum 75% (EU hozzájárulás: 500 000 – 1,5 millió EUR)

Mekkora önerőre van szükségük a pályázóknak?

- Önerő: 45% (saját forrás, befektetők, pénzügyi eszközök, nem lehet más EU forrás)

Mekkora állami támogatást lehet igényelni az önerőhöz?

- Önerő állami támogatása: ~ kb. 20% (önerő fele), az éves költségvetési keret és a nyertes pályázatok számának függvényében

Mi a kifizetés üteme a pályázatok pénzügyi teljesítésének?

- Ütemezés: előfinanszírozás 30% (a Támogatási Szerződés hatályba lépését követően) – részlet 40% (előfinanszírozás 100%-os felhasználása után) – egyenleg kifizetése 30% (projekt zárását követően)

Melyek a pályázatok benyújtására vonatkozó határidők?

Környezetvédelem alprogram pályázatai (kétkörös pályázati rendszer):

- pályázati koncepció benyújtása: 2018. június
- teljes pályázati anyag benyújtása: 2019. január

Éghajlat-politika alprogram pályázatai (egykörös pályázási rendszer):

- teljes pályázati anyag benyújtása: 2018. szeptember

LIFE14 CAP/HU/000010 - LIFECapHUN

III. HETEDIK ALKALOMMAL RENDEZI MEG LIFE KLÍMAPOLITIKAI TRÉNINGJÉT AZ LCT!

A „Klímapályázat pontról pontra” című képzés fő célja az éghajlat-politikai pályázatok megváltozott értékelési szempontjainak bemutatása, különös tekintettel azokra a szempontokra – pl. piacközelség, megismétlés és átültetés, szinergiák – amelyekre a LIFE program a 2018-2020-as időszakban prioritásként tekint. Az LCT előadásai mellett sikeres projektgazdák osztják meg tapasztalataikat transznacionalitásról, szinergiákról és együttműködésről.

Helyszín: Nemzeti Fejlesztési Minisztérium 1011 Budapest, Fő utca 44-50., 701-es tárgyaló

Időpont: 2018. április 10. kedd, 10-15 óra

Regisztráció: 2018. április 5-ig a lifecclimate@nfm.gov.hu és az otto.toldi@nfm.gov.hu e-mail címeiken.

Tervezett program:

- 10:00 Köszöntő és tájékoztatás az európai uniós és nemzetközi klímapolitika aktualitásairól – *dr. Botos Barbara, főosztályvezető, NFM Klímapolitikai Főosztály;*
- 10:15 A LIFE Éghajlat-politika alprogram 2018-tól érvényes értékelői szempontjainak bemutatása - *Kovács Barbara, LIFE CLIMA NCP, NFM LIFE Klímapolitikai Csapat*
- 10:30 A két „gyenge pont” elemzése: hogyan kaphat magas pontot a LIFE pályázat a szakmai, illetve a pénzügyi koherencia és minőség értékelési szempontokra? - *dr. Toldi Ottó & Tamási Márkó, NFM LIFE Klímapolitikai Csapat*
- 10:45 „Policy uptake”: az Európai Unió éghajlat-politika prioritásai, magas uniós hozzáadott értékkel bíró LIFE pályázatok – *dr. Toldi Ottó, NFM LIFE Klímapolitikai Csapat;*
- 11:15 Piacközelség: „close-to-market” (C2M) projektek a LIFE programban – *dr. Vigh Péter, NFM LIFE Klímapolitikai Csapat*
- 12:00 **Ebéd és networking**
- 13:30 „Megismétlés és átültetés”: egy sikeres projektgazda tapasztalatai a LIFE projekteredmények megismétléséről más tagállamokban - *LIFE ClimFoot projekt, Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.(TBC)*
- 14:15 Szinergiák a LIFE projektekben, LIFE és más uniós és nemzeti programok: egy sikeres projektgazda tapasztalatai – *FireLIFE projekt, NÉBIH Erdészeti Igazgatóság (TBC)*

LIFE14 CAP/HU/000010 - LIFECapHUN

IV. ZÁGRÁBBAN JÁRTUNK! TANULSÁGOK A SZOMSZÉDBÓL

2018. február 1. és 2. között két rendezvénynek adott otthont a horvát LIFE nemzeti kapcsolattartói (NCP) csapat: egy NCP Networking Workshopnak, valamint egy LIFE konferenciának. A horvát fél meghívásának eleget téve a magyar LIFE Kapacitásépítési Projekt keretei között működő környezetvédelmi és klímapolitikai csapat tagjai is részt vettek a rendezvényen, ahol előadást is tartottak. Az NCP Networking workshop napirendjén szerepeltek a korábbi évek pályázati kihívásának tapasztalatai, a 2018-2020-as munkaprogram újításai, az 2018-as pályázati év tervezése a munkaprogram reformjainak szellemében, valamint a program 2020 utáni jövője. A résztvevők különösen nagy érdeklődést mutattak egymás nemzeti önrész-támogatási rendszereinek megismerése és a jó gyakorlatok átvétele iránt. A regionális és történelmi fejlődéssel kapcsolatos meghatározottság a LIFE programban is kiütözik: tapasztalatunk szerint a horvát és a magyar pályázók nagyon hasonló problémákkal és kihívásokkal küzdenek. Tanulságos volt látni, hogy a potenciális horvát pályázók jelentős része vagy nem nyújtja be határidőre a pályázatát – ennek oka a kidolgozás kései elkezdése –, ill. egy visszautasítást követően nem próbálkozik újra. A horvát NCP csapat értetlenül áll a jelenség felett, ugyanis a Bizottság minden beadott pályázatra részletes bírálatot ad, ami alapján, kellő átdolgozást követően, *sokkal közelebb lehet kerülni egy sikeres pályázathoz*, mint ha valaki nulláról kezd el dolgozni. Nem minden benyújtott LIFE pályázat lesz elsőként nyertes, de a többedszerre benyújtott és a bírálatok alapján átdolgozott pályázatoknak sokkal nagyobb a sikerrátája.

A második napon került sor egy, a magyar LIFE Információs Naphoz hasonló, 'LIFE Conference' című eseményre, melynek fő célközönségét a horvátországi LIFE érdeklődők, pályázók és projektgazdák adták, ugyanakkor számos külföldi előadó és érdeklődő volt jelen az eseményen, valamint az Európai Bizottság részéről az uniós szakpolitika (DG CLIMA, DG Environment) és a program koordinációért felelős Végrehajtó Ügynökség (EASME) is képviseltette magát. A konferencia tematikus példákon keresztül igyekezett bemutatni azokat az *elvárásokat*, amelyeket egyben *a program eredményének* is tartanak: a LIFE program közvetten és közvetlenül és képes befolyásolni az európai uniós környezetvédelmi és éghajlat-politikai politikákat (policy uptake); piacközeli, innovatív megoldások finanszírozásában is részt vesz (close-to-market); törekszik a jó gyakorlatok uniós szintű átültetésére és megismétlésére (transferability, replicability); társadalmi-gazdasági előnyökkel bír (socio-economic impact); szinergiákat képez más szakpolitikai célkitűzésekkel, valamint további uniós és nemzeti forrásokat mozgósít.

A konferencia teljes videó anyaga [megtekinthető online](#).

LIFE14 CAP/HU/000010 - LIFECapHUN

V. EURÓPAI UNIÓS ÉS HAZAI „LIFE” ESEMÉNYEK, VÁRHATÓ HATÁRIDŐK ÉS JAVASOLT PÁLYÁZÓI MENETREND A 2018. ÉVBEN

1. *negyedév: tájékozódás, ötletelés, partnerkeresés*

Az első negyedév nem csak az újrakezdés, de a tervezés, a pályázati koncepciók „megálmodásának” időszaka is. Ekkorra javasoljuk a LIFE programmal és az EU éghajlat-politikájával kapcsolatos általános információgyűjtést, és az első, egyelőre magyar nyelven is megfelelő pályázati koncepció megírását. Koncepcióját a *LIFE Projekt-koncepció-bekérő sablon* kitöltésével egyeztetés céljából megküldheti a LIFE Klímapolitikai Csoport (LCT) felé a VII. pontban jelzett elérhetőségeinken. Amennyiben Ön már megküldte LIFE pályázati koncepcióját a számunkra és szándékában áll pályázatát az eProposal rendszeren keresztül az Európai Bizottság felé 2018-ban benyújtani, úgy legalább havi rendszerességű személyes egyeztetéseket javasolunk az LCT munkatársakkal.

Az első negyedévben is sor kerül már egy hazai LIFE-os eseményre: **április 10-én, a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumban kerül megrendezésre a VII. LIFE Klímapolitikai Tréning.**

Annak érdekében, hogy pályázatuk időben benyújtásra kerüljön, és ebben az LCT a lehető legtöbbet tudjon segíteni Önöknek, javasoljuk, hogy azon pályázók, akik a 2018. évben LIFE pályázatot kívánnak benyújtani, **2018. március 31-ig** egy **rövid (kb. 5-10 oldalas), magyar nyelvű pályázati koncepciót** küldjenek meg az LCT felé, hogy időben megkezdődhessen a későbbi pályázati anyag tervezése.

2. *negyedév: pályázati kiírás, információs nap, pályázatírás*

Az Európai Bizottság előrejelzése alapján várhatóan 2018. április közepén jelennek meg a **2018. évi LIFE pályázati kiírások** az [Európai Bizottság LIFE honlapján](#), amelyek magyar nyelvű fordításai várhatóan júniusban várnak elérhetővé [a magyar LIFE honlapon](#). Az éves kiírásból ismerhetjük meg az éghajlat-politikai pályázatokra vonatkozó éves prioritásokat, (ugyanakkor a többéves prioritásokat addig is tanulmányozhatjuk a Kisokos III. pontjában).

A második negyedév kifejezetten bővelkedik hazai eseményekben: **május 10-én (várhatóan Dobogókőn) kerül megrendezésre a 2018. évi LIFE Információs Nap, május 31-én pedig a III. LIFE Pályázatíró Workshop.** Az eseményeken jelen lesznek a nemzeti kapcsolattartók, hazai és külföldi projektgazdák, valamint az EASME és a NEEMO¹ képviselői is.

¹ Az Európai Bizottság Külső Monitoring Csoportja (NEEMO), amely a már végrehajtás alatt álló projektek nyomon követésért felel.

LIFE14 CAP/HU/000010 - LIFECapHUN

Annak érdekében, hogy pályázatuk időben benyújtásra kerüljön, és ebben az LCT a lehető legtöbbet tudjon segíteni Önöknek, javasoljuk, hogy azon pályázók, akik a 2018. évben LIFE pályázatot kívánnak benyújtani, **2018. június 1-ig** küldjék meg az LCT felé immár **angol nyelvű, az értékelési szempontokat követő pályázati anyaguk** tervezetét és/vagy biztosítsanak **eProposal olvasói hozzáférést** a nemzeti kapcsolattartóknak (NCP) a pályázati anyag szakmai véleményezésének céljából. Ily módon Önöknek még 1 hónapjuk marad a pályázat minőségi átdolgozására a július 2-i nemzeti határidőig.

3. negyedév: önerő-támogatási igény, nemzeti véleményezés, pályázat-leadás

A 2018. évtől kezdődően a LIFE éghajlat-politikai pályázatot benyújtó hazai szervezeteknek az LCT közvetítésével lehetőségük nyílik **nemzeti önerő-támogatás igénylésére** is. Az igénylés lehetőségét már a második negyedévben, az uniós kiírás megjelenését követő hetekben meghirdeti az LCT, majd ezt követően a **nemzeti határidő** a pályázattervezetek szakmai véleményezése és a nemzeti önrész-igény elbírálása céljából **2018. július 2.** A június elején megküldhető tervezethez hasonlóan itt is egy angol nyelvű, az értékelési szempontokat követő pályázati tervezetet és/vagy *eProposal olvasói hozzáférést* vár az LCT, valamint az igényelt nemzeti önerő-támogatási összeget.

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium július hónap során bírálja el a beérkezett kérelmeket, majd **augusztus elején az LCT értesíti az igénylőket** a LIFE nemzeti önerő-igények elbírálásának eredményeiről. A támogatható pályázók részére ekkor kerülnek megküldésre az A6 társfinanszírozói adatlapok is. Függetlenül attól, hogy igényelt-e önerő-támogatást, illetve, hogy az igénylés eredményes volt-e, az LCT minden beérkezett pályázattervet szakmai véleménnyel lát el, amelyet augusztus elején megküld a pályázók felé.

A Bizottság előrejelzése alapján a LIFE éghajlat-politikai pályázatok várható **benyújtási határideje** az eProposal rendszeren keresztül 2018-ban is **szeptember eleje**.

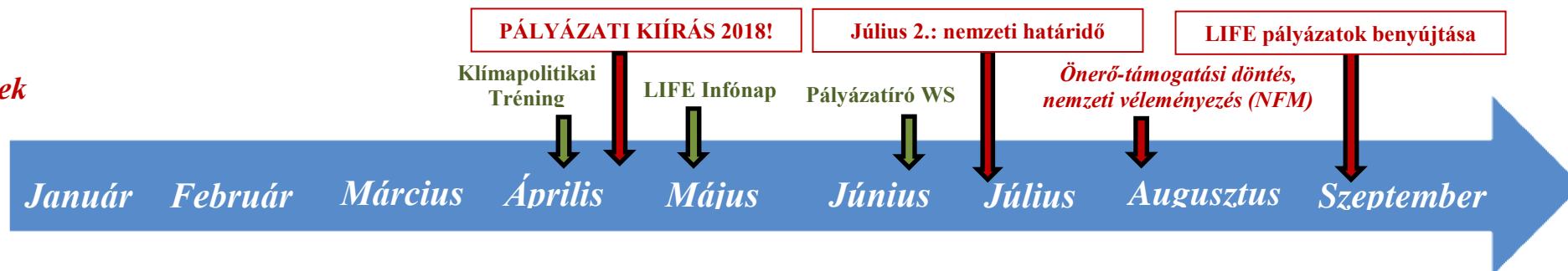
LIFE14 CAP/HU/000010 - LIFECapHUN

JAVASOLT LIFE PÁLYÁZÓI MENETREND 2018

1.LCT találkozó: Illeszkedik a koncepcióm a LIFE CLIMA-ba?	2.LCT találkozó: Akciók és költségek tervezése	3.LCT találkozó: Éves prioritások beépítése	4.LCT találkozó: Uniós hozzáadott ért., partnerségek	5.LCT találkozó: Akciók, költségvetés pontosítása	6.LCT találkozó: Akciók, költségvetés pontosítása	7.LCT találkozó: „Utolsó simítások”

Konzultáció

Események

Pályázat-írás

Tájékozódás a LIFE 2018-2020-as többéves munkaprogram újításairól (éves és többéves prioritások, új értékelési rendszer)	eProposal regisztráció , ismerkedés a rendszerrel (regisztráció)	A rendezvények tapasztalatainak beépítése a pályázati anyagba	A pályázati anyag véglegesítése a konzultációk és a nemzeti véleményezés alapján
Magyar nyelvű rövid pályázati koncepciók készítése és benyújtása a magyar LIFE Climate Teamnek (LCT) véleményezésre – március végéig (Projektconcenció-bekérő sablon)	Angol nyelvű, az értékelési szempontokat követő pályázati anyag megküldése az LCT-nek és/vagy eProposal olvasói hozzáférés biztosítása az NCP-nek – június 1-ig , majd átdolgozás, bővítés a július 2-ai nemzeti határidőig	Angol nyelvű eProposal pályázati koncepciók szerkesztése, véglegesítése és benyújtása	

LIFE14 CAP/HU/000010 - LIFECapHUN

VI. 'MEET THE TEAM' – A MAGYAR LIFE KLÍMAPOLITIKAI CSAPAT ELÉRHETŐSÉGEI

Dr. Toldi Ottó

Az éghajlatváltozás mérséklése (CCM) kiemelt terület tanácsadója, K+F tanácsadó

E-mail: otto.toldi@nfm.gov.hu
Tel.: +36-1-795-6307

Dr. Vigh Péter

Az alkalmazkodás az éghajlatváltozáshoz (CCA) kiemelt terület tanácsadója

E-mail: peter.vigh@nfm.gov.hu
Tel.: +36-1-795-9432

Kovács Barbara

Az éghajlat-politikai irányítás és tájékoztatás (GIC) kiemelt terület tanácsadója, LIFE nemzeti kapcsolattartó (Éghajlat-politika alprogram)

E-mail: barbara.kovacs@nfm.gov.hu
Tel.: +36-1-896-3129

Tamási Márkó

A LIFE éghajlat-politikai pályázatok jogi-pénzügyi tanácsadója

E-mail: marko.tamasi@nfm.gov.hu
Tel.: +36-1-795-1431